

blir ständigt påmind om att människokroppen aldrig går på tomgång som medel för deltagande i det sociala spelet – kroppen spelar och spelas ständigt.

De sista tre mer sammanfattande kapitlen skär på tvärs genom dessa och andra poser och målar upp en bredare bild av sekelskiftets kroppsspråk i jakt på standardiserande beteendemönster, subkulturella uttryck och mer stabila kroppstekniker. Odödliga flanörer, dandyer, koketter och kväsare behandlas här såsom många andra sekelskiftstyper från stadsgator, musikhallar och varietéer. Boken innehåller ingen stor tes, inga radikalt omvälvande argument om att transformationen av offentligheten i det sena 1800- och tidiga 1900-talets Tyskland, Österrike och Sverige egentligen tog en helt annan bana än vad vi tidigare trott. I stället erbjuder *Silent History* ett överflöd av insikter i periodens gatuliv och en tidigare ouppnådd precision samt ett kreativt bruk av olika synvinklar. Tack vare boken får vi medel och ytterst användbara metoder för att granska det förflutna vardagslivet på en helt annan nivå av finkornighet. Extremt tyst och otroligt nära – det är en stor bedrift.

Södertörns högskola

WOJTEK JEZIEWSKI

Ingmar Karlsson, *De små folkens historia: Minoriteter i Europa* (Lund: Historiska media 2018). 255 s.

Ambassadören Ingmar Karlsson har gjort sig känd som en flitig populärvetenskaplig författare, där inte minst Mellanöstern och islam varit fokus för flera böcker som fått ett gott mottagande i offentligheten. *De små folkens historia: Minoriteter i Europa* är både ny och gammal; det är den tredje och omarbetade upplagan av en bok som gavs ut redan 1992: *Det lilla Europa: Guide till Europas små folk*. Det är en rapsodisk samling artiklar om ett tjugotal minoritetsfolk runtom i Europa, som alla sägs ha egenskaperna att de saknar politisk autonomi och heller inte har något ”moderland” på annat håll (även om det kanske kan diskuteras om de tysktalande i Elsass/Alsace passar in på det senare kriteriet).

Det är en bok som på inga sätt har några vetenskapliga ambitioner, och den bör heller inte bedömas som den typ av ambitiös populärvetenskap som Karlsson själv skrivit i andra sammanhang. Snarare kan boken liknas vid en lite godmodigt skriven essäsamling, lite som en förlängd turistguide. De olika folkslagen går igenom ett efter ett, kronologiskt med mer eller mindre punktvisa nedslag i äldre historia, liksom med beskrivningar av senare ti-

ders politiska och/eller kulturella initiativ för att bevara eller rädda folkens särart och språk. Kapitlen är fyllda med pregnanta kuriosaxempel, som att "särskilt de piprökande huzulskorna från staden Zabie" var "omtalade för sin skönhet", och vi får veta att Tom Selleck har rutenskt påbrå. Det saknas inte väldiga kliv över seklen och vissa inkonsekvenser; som läsare undrar man hur lippovanerna egentligen hamnade i Donaudeltat direkt efter att deras öden och äventyr i Bukovina beskrivits.

Själva tematiken för boken och de exempel som lyfts fram väcker dock tankar hos läsaren, och en vilja att ta reda på mer. Läsaren får glimtar av de ofta högst olikartade reaktionerna från nutidens europeiska stater gentemot minoritetsbefolkningar, där exempelvis Frankrikes och Greklands traditionellt kärva attityd mot språkliga minoriteter lyser fram. På sätt och vis är boken ett välkommet korrektiv mot den historia som alltför ofta fortfarande är nationalstaternas historia, kanske särskilt för svenskar som fortfarande har svårt att se nyanskillnaderna mellan nationell och etnisk tillhörighet. Samtidigt följer den historia som skrivs fram av Karlsson ändå nationalismens logik. Även om det är små och ibland förtryckta minoritetsgrupper som skildras, så görs det med hjälp av de hävdvunna dramaturgiska grepp som präglat och präglar nationell historieskrivning, där folkslagen beskrivs som självklara kollektiv genom historien, med ett visst ursprung, och med ibland lätt romantiserande skildringar av deras föregivna insatser i tid och rum.

Uppsala universitet

SAMUEL EDQUIST

Pia Lundqvist, *Ett motsägelsefullt möte: Svenska missionärer och bakongo i Fristaten Kongo* (Lund: Nordic Academic Press 2018). 330 s.

Pia Lundqvists monografi behandlar Svenska Missionsförbundets Kongo-mission mellan 1881 och 1908. I boken får vi komma närmare fyra missionärer: Johan Nilsson, Mina Svensson, Ivar Jonasson och Selma Laman. Det handlar om fyra ganska okända livsöden utforskade med hjälp av bland annat deras dagböcker och brev. Porträtten över missionärerna erbjuder läsaren möjlighet att fördjupa sig i några av de sammanlagt 124 svenska missionärer som reste till Fristaten Kongo med Svenska Missionsförbundet före 1908. I mångt och mycket ter sig de fyra som ganska representativa även om Lundqvists intention inte har varit att lyfta fram "typiska" fall (s. 25). Alla utom Selma Laman dör i Kongo efter en ganska kort verksamhetsperiod; ett öde de delade med mer än två femtedelar av Missionsförbundets missionärer.